

**Venerabilis Bedæ Presbyteri Anglo-Saxonis, Doctoris
Ecclesiæ Vere Illuminati Opera Theologica, Moralia,
Historica, Philosophica, Mathematica & Rhetorica,
quotquot hucusque haberi potuerunt omnia**

In Vetus Et Novum Testamentum, Salvberrimis In Moysis Pentatevchvm,
Tobiam & Iobum, Libros Regum, Davidis Pasalmos, Parabolas Salomonis &
Cantica, Prophetas &c. explanationibus & Quæstionibus enodata:
Moralibus doctrinis & expositionibus in quatuor Evangelistarum Evangelia
illustrata: facundissimis ...

Sive Eivsdem Historia Ecclesiastica Anglorum, Vitæ Aliquot Sanctorvm, Et
Martyrologium

Beda <Heiliger>

Coloniæ Agrippinæ, 1688

Vita Divi Columbani.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71990)

fuiti fidelis, supra multa te constitutam, intra in gaudium Domini Dei tui. Parva sunt praesentis vitae bona, comparatione futurorum bonorum: sed qui in his fideliter laborat, in illis feliciter requiescit. Ille sanctus, ad cuius concurrere festa voluisti, pro multorum laboravit salute, ideo plurimorum praemia in die iudicii suscepturus erit. Seipsum abstinentiae maceravit rigore, aliis per praedicationis profuit sedulitate: ideo laudabilis omnibus extat, iuxta vocem sapientissimi Salomonis, Memoria iusti cura laudibus, & nomen impiorum putrescit dum vita iustorum laudabitur, iniquitas impiorum quasi stercus detestatur ab omnibus. Quid est felicitas, quam in bona conversatione a Deo perpetua promereri beatitudinis gloriam, & omnium ore laudari? Cogitemus quotidie, qua fiducia veniamus ante tribunal summi iudicis, quid boni operis nobiscum referamus: aequitas illius nullus accipiet personam, sed unicuique reddet secundum opera sua: & qui plus laborat in opere Dei, plus mercedis accipiet in regno Dei. Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea viriliter suam operetur salutem. Omnibus celestis regni janua patrescit, sed meritum qualitas alium introducet, alium expellet. Quam miserum, hominem a gloria excludi sanctorum, & aeternis cum diabolo deputari flammis? peccatorum sarcina animam submergit in tartara; iustitiae abundantia ad caelestem evehit gloriam, frequentem saepius Ecclesiam Christi, audiamus in ea diligentius verba Dei: & quod ante percipimus, hoc corde retineamus, ut boni operis fructum feramus in patientia, & fraterno amore unusquisque alium adjuvare studeat: habemus praecleara sanctissimi Patris nostri abundanter exempla in omni charitatis officio, in fidei fervore, in spei longanimitate, & perseverantia totius bonitatis illius quem tanta celebramus laude, & tanto diligamus amore, tota mentis intentione in omni conversatione sancta ejus sequamur vestigia, quatenus viam vitae illius currentes, aeternae beatitudinis cum illo gloriam accipere mereamur, auxiliante nobis Rege aeterno Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit & regnat Deus per omnia secula seculorum, Amen.

SANCTI VEDASTI VITAE FINIS.

PROLOGVS IN VITAM SANCTI COLUMBANI.

RUTILANTEM, atque eximio fulgore micantem sanctorum praesulum, atque monachorum vitam, solertia nobilium condidit & conscripsit doctorum, scilicet ut & posteris alma redolerent praeceptorum exempla. Egit hoc a saeculis rerum sator aeternus, ut suorum famulorum famam commendaret perennem, utque praeterita gesta linquerent futuris exempla: & de praecedentium meritis, vel imitando exempla, vel memoriam commendando, ventura soboles gloriarentur: quorum beatus Athanasius Antonii, Hieronymus Pauli & Hilariis, vel ceterorum, quos cultus bonae vitae laudabiles reddebat, Posthumianus vero, Severus & Gallus, Martini egregii praesulis, nostris memoriam dimisere saeculis, plerique aliorum, quos aut fama, aut bonorum operum exempla, vel virtutum commendarentur monumenta, ut sunt columnae Ecclesiarum, Hilarius, Ambrosius, Augustinus, qui inter tot saeculi turbines, fluctuante mundo, statum Ecclesiae sustentarunt: nec flatu adversante iniquo, ac hereticorum procella quatiente, verae fidei adversitas macularet. Quorum nos exempla temerario conatu secuti, qui nec meritum supplemento, nec facundia flore suffulti, nec elucubrante scientiae fonte, tanti patris nostris saeculis resurgentis Columbani

aggredimur texere gesta. Erit tamen nostrorum arbitratu virtutum largitor immensus, qui illi & gratia sua munera, & vitae perennis largitus est coronam.

SANCTI COLUMBANI ABBATIS VITA.

CAPUT I.

COLUMBANUS igitur, qui & Columba ortus est in Hybernia insula, quae est in extremo oceano lita, & spectat Titanis occasum, dum vertitur orbis, & lux occiduas ponti descendit in umbras: unde denud peractio cursu noctis irradiat totum redvivo lumine mundum. Insulae hujus sicut, ut fertur, est amoenus, ac adversarium exterarum carens bello nationum. Hanc & Scotorum gens incolit, gens quamquam absque reliquarum gentium legibus, tamen in Christiani vigoris dogmate florens, omnium vicinarum gentium fidem praepollet. Natus ergo hic inter primordia fidei gentis illius est, vir iste beatus, ut si des, quam infecundam ex parte gens illa habebat, suo ac sodalium suorum munimine, cultu uberi fecundaretur. Sed pristquam lucem vitae praesentis caperet, quid ante ejus ortum actum sit, non est silendum. Nam cum ejus genitrix alvo gravida teneretur, subito per insperatam vocem sopore depressa, vidit in sinu suo rutilantem solem & nimio fulgore micantem procedere, & mundo magnum lumen praebere. Postquam autem sopor membra laxavit, & caecae surgens tenebras aurora fugavit, intra semetipsam pensare coepit quae viderat: & incipiti gaudio, tanta vibrationis vim sagaci animo trutinans, solamini supplementum a vicinis petit, quos doctrina solertes reddidit, quarens ut tanta visionis mysterii sapientia corde rimarentur. Tandem peritorum libramine responsa recepit, se egregie indolis vtero concepisse virum, qui & sua saluti utilia, & proximorum provideret utilitati opportuna. Quem mater postquam edidit, tanta custodia servavit, ut vix eum vel cognatis, vel aliorum moribus crederet, quoadque vita pueri ad boni cultus operis, duce Christo, sine quo nihil boni agitur, aspiraret. Nec immerito solem fulgentem in sinu suo mater prodire conspexit, quia hic in matris universorum Ecclesiae membris, instar Phoebi fulgore micuit, Domino dicente, Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. Sic Debbora supplicis voce ad Dominum Spiritu sancto monente, olim loquebatur, dicens, Qui autem diligunt te, sicut sol in ortu suo splendet, sic rutilabunt. Aethereus etenim axis siderum distinctione flavescens, sicut de frequentia celestis lucis speciosus est, sicut diei lux Phoebi aucta splendore, mundo amena resurgit: ita corpus Ecclesiae cum conditoris sui ditatum opibus, sanctorum augmentato numero, scientiae religione nitescit, ut ex frequentia doctorum pullulent lucra subsequendum. Et ut sol vel luna astraque omnia noctem & diem suo nitore nobilitant, ita sanctorum merita sacerdotum, Ecclesiae munimenta roborant.

CAPUT II.

PRAEACTIS itaque infantiae annis, in pueritiae aetate pubescens, liberalium literarum doctrinis & grammaticorum studiis, ingenio capaci dare coepit laborem, quem per omne pueritiae & adolescentiae tempus exercens, usque ad virilem aetatem uberi intentione defixit. Sed cum eum elegantia formae, praesertim corporis candor & pubertas nobilis omnibus gratum redderet, coepit tandem contra eum antiquus hostis lechifera tela relaxare, ut quem tanto ingenio crescere cerneret, suis habenis si valuisset, irretiret. Aggressus est igitur lascivarum puellarum in eum suscitare amorem, praecipue quas forma corporis, per sanctiorum decore, horrendo desiderio in miserorum animos solet immergere. Sed cum se egregius miles tantia

telis

telis undique urgeri conspiceret, & micantem sicam callidi hostis se contra erigi conspexisset, expertus fragilitatem humanam citò ad proclivia labendo demergi, ut Livius ait, Nihil esse iam sanctum religione, tamq; cullodia clausum, quo penetrare libido nequeat: evangelicè clypeum tenens lava, insemque ancipitem ferens dextra, contra immanes cuneos hostium pugnaturus cepit pergere, ne frustrato labore, quo potissimo ingenio sudaverat in gràmatica, rhetorica, geometria, & divinarum scripturarum serie, seculi illecebris occuparetur: datur scilicet adhuc stultulus urgen di, Cùm hæc jam penes se volveret, venit ad cuiusdam religiosæ ac Deo dicata cellulam femina, quam cùm prius humili potera: hortamine est aggressus. Quæ vides in a adolescente vigorem, Ego, ait, utcumque potui, ad bellum progressa exivi: en duodecim tempora voluntur, quo & domo carui, & hunc peregrinationis locum experii, & nunquam deinceps Christo præfule, manu stivam tenens, retrò respexi: & nisi fragilis sexus obstaret, mare transito, potioris peregrinationis locum petissem, tu verò adolescentiæ flammis ætians, natale solum incolis, & ad fragiles voces, velis nobis fragilitati aurem accommodas, & vilitate te femineum sexum liberè credis: Non reminisceris tuas? Evæ Adam dilapsam, Samsone à Dalila seductam, David à pulchra iulitia pulchritudine Berfabæ corruptum, sapiensissimum Salomonem mulierum amore deceptum Perge, inquit, o juvenis, perge, evade ruina, per quam multos comperis corruis: sed declina viam, quæ inferi ducit ad valvas. Hujus ergo dictis stimulatus adolescens, & ultra quam adolescentem terri credere, grates tales increpanti refert: & sodalibus valde dicens iter arripuit, materque ejus dolore stimulata, præca: ut ut se non relinquere. At ille, Non, inquit, audisti, qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus? Obstanti matri & limini oitii inharenti, postulat ut se ire sinat: illa autem ejulans, & pavimento prostrata, denegat se permissuram. Ille enim limen matremque transiit, posticque matrem se latam habeat, illum nunquam deinceps in hac vita visuram, sed quocumque factus viam iter pandat, se progressurum, Relicto ergo natali solo, quod Lagenorum terram incolæ nuncupant, ad virum venerabilem nomine Senile perrexit, qui eo tempore singulari religione, & scripturarum sacrarum scientiæ flore inter suos pollebat. Quem cum vir sanctus ingenii sagacis esse videret, omnium divinarum scripturarum studis imbuere: ita tamen ut fieri allolet, cum ludendo magistri discipulos sciscitari conatur, ut de illorum ingenio cognoscant, vel flagrantem ubertate sentum vel negligentiam somno torpentem, cepit ab eo ex difficultium questionum materia sentus querere. At ille pavido quanquam, tamen sagaci è pectore, ne inobediens magistro appareret: non xenodochiz auctus vitio, sed magistro pacendo, versa vice objecta sibi elucubrabat, memor illius Psalmographi præconii. Aperi os tuum, & ego adimplebo illud. Tantum in ejus pectore divinarum thesauri scripturarum conditi tenebantur, ut intra adolescentiæ ætatem detentus, psalorum librum elimato sermone exponeret, multa; alia quæ vel ad cantum sunt digna, vel ad doceandum utilia, condidit dicta.

CAPUT III.

DEdit deinde operam, ut monachorum necceretur societati, ac monasterium, cujus vocabulum est Bencchor, petiit, in quo præful virtutum ubertate lucebat beatus Congellus, egregius inter suos monachorum pater, qui que vel religionis studio, & regularis disciplinæ cultu præcipuus habebatur. Ibi solis orationibus & jejuniis vocare cepit, & jugum Christi, quod ferentibus leve est, super se ferre, semetipsumque sibi abnegando, ac crucem suam tollendo, Christum sequi: ut qui aliorum doctor futurus erat, ipse quod doctrina didicerat, in suo corpore mortificationem ferendo, uberis exemplo monstraret, quod aliis implendum fore docuisset. Peractis itaq; anno-

rum multorum in monasterio circulis, cepit peregrinatione desiderare, memor illius Domini imperii ad Abraham, Exi de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & vade in terram quam monstravero tibi. Confessus igitur venerabili patri Congello cordis ardorem, & ignitum igne Domini desiderium, de quo igne Dominus in Evangelio loquitur, Ignem veni mittere in terram, quem volo ut ardeat: audentem patri patefaciebat affectum, sed non ita patris reperiebat responsum, ut sua petitio anhelabat: erat enim venerabili Congello arduum tantis solaminis pati dispendium. Tandem tamen aspirare cepit, & cordi antepone, ut non plus suæ necessitati studeret, quam aliorum utilitati opportuna pararet: nec sine omnipotentis arbitrio fiebat, qui tyronem suum ad bella futura erudiebat, ut de ejus victoriis gloriosos referret triumphos, lautamque supellectilem de casorum hostium reportaret phalangis: vocatoque eo tristem licet sibi, tamen alis utilem depromit sententiam: se & pacis vinculum, & solaminis supplementum, comitesque itineris, quos religio claros reddebat, largiturum. Collecto sanè fratrum cœtu, omnium orationum suffragia postulat, ut futuro itineri solamen largitor pietatis tribuat. Vice sumum ergo ætatis annum agens, arripit itinere cum duodecim comitibus, Christo duce ad litus maris accedunt: ibi omnipotentis misericordiam præstolantur, ut si suæ voluntati inhareant, concepti consilii effectus perficiantur, agnoscentque, secum clementis judicis voluntatem adesse: cari namq; ingressi, dubias per freta ingrediuntur vias, & mite salum properantibus zephyrorum flabris, pernici cursum ad Britannicos perveniunt sinus. Paulisper ibidem commorantes, vires resumunt, ancipitique animo, anxia cordis consilia trutinantur, Placet tandem arva Gallica planta terere, & mores hominum ferventi altu sciscitari: & si salus ibi ferenda sit, quantisper commorari: si autem obduratas caligine arrogantis mentes reperiant, ad vicinas regionum nationes pertransire.

CAPUT IV.

BRITANNICIS ergo sinibus progressi, ad Gallias tendunt, ubi tunc vel ob frequentiam hostium exterorum, vel negligentiam præfulum religionis virtus non abolita habebatur, fides tantum manebat Christiana. Nam penitentia medicamenta, & mortificationis amor, vix vel paucis in illis reperiebatur locis. Agebat autem venerandus vir, ut ad quæcumq; loca progrediretur, verbum Evangelicum annuntiaret. Erat enim gratum hominibus, quia quod faciendæ cultus adornabat, elucubrante prædicationis doctrina, simul & exempla virtutum confirmabant. Tanta enim erat humilitatis ubertas, & versa vice, sicut de honoribus homines seculi conatur quærere dignitates, ita ille cū sodalibus suis de humilitatis cultu alter alterum niterentur prævenire: memores præcepti illius, Qui se humiliat, exaltabitur: & illud Isaia, Ad quem respiciam, nisi ad humilem & quietum, & trementem sermones meos? tanta pietas, tanta charitas omnibus inerat, ut unum velle, & unum nolle esset omnibus: modestia atq; sobrietas, mansuetudo & lenitas, quæ in omnibus redolebat. Execrabatur ab his delicia atq; discordia vitium, arrogantis aut elationis supercilium duris castigationum ictibus feriebatur, ira ac livoris noxa sagaci iræctione pellebatur. Tanta itaq; patientiæ virtus, charitatis effectus, lenitatis cultus aderat, ut mitem in medio eorum Dominum patulè non ambigeres habitare. Si quenquam in his labi in vitium reperissent, simul omnes æquo jure negligentem correptionibus cædere studebant: communia omnia omnibus erant: Si quisquam aliquid proprium usurpare tentasset, cæterorum consortio segregatus, penitentia ultione vindicabatur: nullus proximo contrarietatem rependere, nullus asperum sermonem audebat proferre, ita ut in humana conversatione angelicam vitam agi crederes. Tanta in beato viro gratia redundabat, ut in quorumcumq; domibus quantisper commoraretur, omnium animos ad religionis cultum defigeret.

BEDE
TOMUS
3.
LIBRUS
4.
CAPITULUM
13.

CAPUT V.

Pervenit ergo fama beati Columbani ad aulam Sigoberti regis, qui eo tempore duobus regnis Austriorum Burgundionumque inclitus regnabat Francis, quorum eximium nomen præ cæteris gentibus, quæ Gallias incolunt, habetur. Ad quem cum vir sanctus cum suis accessisset, gratus Regi & aulicis ob egregiæ doctrinæ copiam redditur. Cæpit tandem ab eo Rex querere, ut intra terminos Galliarum resideret, nec ad alias gentes transiens se relinquere, omnia quæ ejus voluntas poposcisset se paraturum. Tunc ille ait Regi, Non se aliarum opum fore cupidum, sed Evangelicæ præconii, in quantum carnis fragilitas non obstabat, lecturum exemplum: Qui vult, inquit, post me venire, abneget semetipsum sibi, & tollat crucem suam, & sequatur me. Cui talia objicienti, Rex præbet responsum, Si Christi crucem tollere, & ipsum sequi desideras, porcius eremi sectare quietem, tantum ne nostræ ditionis solo relicto, ad vicinas pertranseas nationes: ut & tui præmii augmentum, & nostræ salutis provideas opportuna. Data itaque optione, obtemperans Regis persuasionibus eremum petit. Erat enim tunc vasta eremus Vosagus nomine, in qua caltrum olim dirutum, quod antiquorum traditio Anagrates nuncupabat. Ad quem cum vir Dei venisset, licet aspera essent vastitate solitudinis, & scopulorum interpositione loca, ibi cum suis refectis parvo alimentorum solamine contentus: memor illius verbi, Non in solo pane hominem vivere, sed verbo vitæ fatiatis affluenti dape abundare, qua quisque sumpta, esuriem nesciat in ævum.

CAPUT VI.

Eo ergo in loco viro Dei cum suis commorante, subito unum è fratribus, vel ob probationem, vel qualibet culpa attrahente, vis febrium cæpit flagellare: sed cum nulla alimentorum solamina adessent, nisi corticum & herbarum pabula præberentur tantummodo, cæpit omnium animis aspirare, ut pro ægri fratris sospitate, se junio omnes & oratione vocarent. Tertio die jam peracto junio, nihil habentibus unde fella corpora reficerentur, subito conspiciens virum quendam cum panum supplemento, vel pulmentorum equos oneratos habentem, ante fores altare: qui se referebat subita cordis admonitione actum, ut eis ex sua substantia subveniret, qui tantam pro Christo egestatem in eremo sustinerent. Oblatis itaque viro Dei quæ detulerat, cæpit cum cordis humilitate deposcere, ut vir sanctus pro conjuge sua deprecaretur Dominum, quam per anni circulum rancus ignis febrium urebat, ut jam crederetur speris reddi. Humili ergo & auxilio corde poscenti, noluit vir sanctus denegare solamen, adhibitisque simul fratribus, pro ea Domini misericordiam deprecatur, cumque ille cum suis orationem compleisset, statim ea quæ periculum mortis in propatulo habebat, sanitati est reddita. At verò cum vir ejus largita sibi à viro Dei benedictione domum remeasset, invenit conjugem suam domi sedentem: sciscitatusque qua hora eam vis febrium reliquisset, reperit ea hora sanata fuisse, qua vir Dei pro ea Dominum deprecatus esset. Transacto itaque deinceps parvo temporis intervallo, quo pia capiti Christo placamenta ac piissima mentis, per contritionem carnis, injuriasque famis, mortificata Deo membra offerrent, ac inviolatum religionis statum servare studerent, duris acerbioribus omnibus frangeretur voluptas: ut videlicet prædo virtutum omnium explorator criminum foret: novem transierunt dies, quo vir Dei cum suis non alias dapes caperet, quam arborum cortices, herbasque saltus. Sed temperavit esse ariditatem pietas virtutis æterna: monuit per vilum Abbatem quendam, nomine Carantocum, qui monasterio, cui Salicis nomen est, præerat, ut famulo suo Columba, intra eremi vastitatem consententi, necessaria deferret. Expergetus igitur Carantocus cellarium suum Marchulfum nomine, vocat, eique admonitæ rei causam

narrat: at ille, Fac inquit, ut imperatum est tibi, jubet ergo Carantocus Marchulfum ire, & omnia quæ pollet, parare, & beato Columbano deferre. Oneratis ergo Marchulfus vehiculis, iter arripuit: sed cum solitudinis ora attigit, viam sibi pandi itineris nequaquam reperit. Fuit autem tandem consilium, ut si in hoc Dei esset imperium, præmissis equis, imperantis potentia viam aperiret. Mita itaque virtus, antecedentes equi ignotum iter ungula callem terunt, restoque itinere ante fores beati Columbani ad Anagrates perveniunt. Mirans ergo Marchulfus, equorum vestigia subsecutus, ad virum Dei pervenit, & quæ detulerat, præsentat. Ple autem grates conditori rependit, qui sic famulis suis in deserto parare mensam non distulit. Accepta ergo Marchulfus ab eo benedictione, calle quo venerat, repedavit, omnibusque rei gestæ causam patefecit. Cæpit namque exinde frequentia populi & infirmantium cohortes, ob sanitatem redintegrandam eum frequentare, & omnium infirmitatum suffragia querere: quorum vota cum revocare à se nequiret, omnium petitionibus parens, orationum adjumento cunctis eum ad se vivendum infirmitates, divino fultus auxilio, curando subveniebat.

CAPUT VII.

Idem in locis evenit, ut per opaca saltus, inter devia idem vir Dei deambularet: & librum humero terens, de scripturis sacris lectum disciparet: subita cogitatio in mentem ruit, quid de duobus eligeret melius, in hominum injurias incidere, quam ferarum sævitiam sustinere. Cumque urgeret cogitationem innata severitas, crebro frontem signo crucis armans, atque orans intra se ait, melius esse ferocitatem bestiarum absque alieno peccati, quam hominum rabiem sustinere cum damno animarum. Dumque hæc animo volveret, conspexit duodecim lupos advenire, & dextra laevaque sibi altare, manebatque immobilis, atque dicens, Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina. Propius autem illi accedunt, atque ora vestimentis suis jungunt: cumque ille constans altaret, incautum relinquunt, saltumque pervagantur. Hæc tentatione in securitatem trajecta, iter per saltum capit: cumque haud procul abisset, audit vocem multorum Suevo- rum per avia oberrantium, qui eo tempore iidem in locis latrocina exercebant: sicque dæmon per constantiam trajecta tentatione, pulsit ad veritatem: sed hoc utrum diaboli fallacia finxerit, an rei veritas gesserit, patule non agnovit. Rursusque, cecidit à cellula, longiorque via eremi vasta penetrans, reperit faxum immane, præruptaque rupis latera, aspera scopulis terga, avia hominibus, ibique conspexit concavum in caute sinum: aggressusque abditæ persecutari, reperit in interiore sinu usuli habitaculum, ipsumque interius residentem. Mitis ergo feram jubet abire, Nec deinceps, inquit, hos reperas calles. Abiit autem fera mitis, nec profusus est ausa repedare: distabatque ab Anagrate locus ille plus minusque septem millibus.

CAPUT VIII.

Quodam in tempore cum in eadem concavitate scopuli solitariam vitam duceret, sicut ejus erat consuetudinis, ut cum Domini festi vel quorumlibet sanctorum sacre solennitatis appropinquaret adventus, ab aliorum locietate segregatus, & abditis locis receptus, longioris spatii eremi secreto tutaretur, ut solida mente, & absque curarum inquietudine solus orationi vacaret, & religioni omni conatu intenderet: erat cibus ejus attenuatus, ita ut vix eum vivere crederes, nec aliud penitus, quæ aggressum herbarum exigua mensura, vel pomorum parvulorum, quæ eremus illa ferebat, quas etiam Bulgulas vulgo appellant: potus illius aqua erat, ut qui sæpe in aliorum curis occupatus, hæc æquæ agere nequiret, saltum per intervalla temporum pro parte mentis vota patrat: eratque in monasterio ejus puerulus quidam nomine Domualis, qui cum certa opportunitas monasterii evenisset,

nisset,

nisset, solus Patri renunciare, ac fratribus observanda referret. Polius ergo in prefato sinu eminentis saxi, qui aliunde penè aditum denegabat, multis cum jam inibi diebus sedisset, cepit supradictus puerulus subblenti voce conquerere. curin promptu aquam non haberet, sed grandi labore per montis ardua fessis poplitibus deserret. Cui Columbanus inquit; Fili, paulisper saxi terga sciscitare, memento populo Israél Dominum de caute latice produxisse. At ille Patri obediens, rupem cedere aggressus est. Sanctus itaque vir statim genibus provolutus, orationibus deprecatur, ut suæ necessitati tribuat opportuna. Tandem ejus precibus parens, pie petenti larga subvenit potestas: moxque latice producto, fons cepit manare perennis, qui usque in hodiernum diem manat. Nec immeritò misericors Dominus suis Sanctis tribuit postulata, qui ob suorum præceptorum imperium proprias crucifixerunt voluntates, tantum fide pollescent, ut qui ejus misericordiam postulaverint, impetrare non dubitent, quia ipse promittit dicens: Si habueritis fidem sicut granum linapis, dicetis moni huic, transi, & transiet: & nihil impossibile erit vobis. Et alibi: Omnia quæcumque orantes petitis, credite: quia accipietis & evenient vobis.

CAPUT IX.

CUMQUE jam multorum monachorum societate denudaretur, cepit cogitare, ut prioris loci sparium quæret in eadem eremo, quò monasterium construxisset. Invenit autem castrum olim fuisse munimine cultum, a supradicto loco distans plus minus octo miliaribus: quò locum Luxovium præca tempora nuncupaverant. Ibi aquæ calidæ cultu eximio constructæ habebantur, ibi imaginum lapidearum densitas vicina saltus densabat, quas cultu miserabili rituque prophano venuta paganorum tempora honorabant, quibusque execrabiles ceremonias litabant. Solæ ibi beltiæ & feræ ursorum, bubalorum, luporum multorum frequentabant. Ibi residens vir egregius monasterium construere cepit. Ad cujus famam plebs undique concurrere, & se cultui religionis dicare curabat, ita ut plurima monachorum multitudo adunata, vix unius cenobii collegio considerè valeret. Ibi nobilium liberi undique concurrere nitabantur, ut spreis phaleramentis sæculi & presentium pompam facultatum contemnentes, æterna præmia caperent. Quod B. Columbanus cerneus, undique ad penitentiam medicamina plebem concurrere, & unius cenobii septa tantam convulsantium cohortem absque difficultate non continere: quamvis mente unâ & corde uno, tamen conversationi tantæ multitudinis incongruum, alium experimento locum quaerit, quem aquarum irriguitas adornabat: aliudque monasterium construxit, cui ad Fontanas nomen indidit, deditque gubernatores præpositos, de quorum religione nihil dubitabatur. His ergo in locis monachorum plebibus constitutis, ipse vicissim omnibus intererat, regulamque quam tenerent, spiritu sancto repletus condidit, in qua autem qualis & quantæ disciplinæ vir sanctus fuerit, prudens lector vel auditor agnoscit.

CAPUT X.

Et itaque tempore quidam frater nomine Auciernus pulsare aures viri Dei cepit, ut peregrinandi causâ in Hyberniam perveniret; cui Columbanus ait: Pergentes in eremum, voluntatem Domini probemus, utrum desideratum arripias iter, an in cœtu fratrum permaneas. Pergentes ergo simul, tertium adolescentem nomine Sorianarium, qui adhuc superis junctus est, in comitarum sumperunt, & ad destinatum in eremo locum venerunt, unius panis tantum cibo contenti. Cumque jam duodecimus transisset dies, nec quicquam panis fragmenti remanisset, horaque refectiois appropinquaret, imperatur à Patre, ut per prærupta rursus eant, atque ad ima vallis perveniant, & quicquid ad cibum opportunè reperiant, deferant. Ovantes illi per concava vallis, Mofellatenus

per venerunt, capturamque piscium olim à pastoribus conservatam, & undis opprobriam cernunt: accedentesque, quinque magnos reperunt pisces, fumentelque tres qui adhuc viverent, Patri præsentandos vehunt. At ille: Cur, inquit, non quinque detulistis? Respondent, mortuos reperisse duos, proinde reliquisse. Et ille: Nequaquam, ait, ex his comedetis, nisi quos dimisit, venerint. At illi miraculo perculli de providentia divinæ gratiæ, peñici cursu locum repetunt, pisces relictos deserunt, increpantur cur repertum manna reliquissent, & sic cibos parare jubentur: nempe spiritu sancto vir Dei plenus, noverat sibi à Domino passim dapes paratas. Alia quoque vice, cum in eadem solitudine moraretur, non tamen eo in loco, jam quinquaginta dies transierat, uniusque tantum de fratribus cum eo erat, Gallus nomine: cui ille imperat, ut ad Bruscam eat, piscesque capiat. Ille abiit, retinque duxit, ut ad Ligonem amnem pergeret. Quò cum pervenisset, retinque in alveum jactavisset, aspicit tantam multitudinem advenisse, nec profusus à rete teneri, sed velut in parietem impingerent, retrò reverti. Laboravit itaque per totum diem, nec vel unum capere quivit. Revertens itaque renuntiat Patri defrutatum laborem: ille in obedientem increpat, cur non ad denuntiatum locum properasset, aitque denuò, Vade citò, & ad denuntiatum perge locum. Pervenit itaque, & undis rete opposuit, tantæque piscium copiâ impletum est rete, ut vix præ multitudine trahi potuisset. Hæc nobis supradictus Gallus sæpè narravit.

CAPUT XI.

MORABATUR autem aliâ vice in supradicto scopulo inuâ, quò tritum expulerat, diuque ibi oratione & jejunio corpus afflixerat. Cognovit eò per revelationem, fratres qui penes Luxovium erant, diversis morborum generibus vexari: nec amplius remanisse, quam qui ægrotis administrabant. Egressus itaque de specu, ad Luxovium venit. Cumque omnes afflicto cerneret, imperat ut omnes surgant, atque ad messem in area virgas cadant. Surrexerunt ergo, quorum conscientiam obedientiæ ignis urebat, ad areamque venientes, virga messem cedere cum fidei gratia aggressi sunt. Videns ergo Pater fidem in filiis, & obedientiæ gratiam abundare, ait: Sinite, inquit, fella ægritudine membra à labore reficere. Mirantur de sospitate obedientes, nullo doloris vestigio remanente, mensaque parare jubet, ut uberi gaudio omnes reficerentur. Increpantur deinde inobedientes, ignavia fidei arguitur, longitudo ægritudinis eis denuntiat. Mira ultio: nam supra metam anni inobedientes ægritudinis poena ita vehementer exussit, ut vix mortem evaderent, impleveruntque mensuram poenitentia de suscepro inobedientiæ tempore.

CAPUT XII.

INTEREA tempus evenerat, ut copia segetum horreis conderetur, nec profusus vis ventorum nubes compilare cellabat. Urgebat sanè necessitas, ne matura messis spica in stipula germine misso perirent. Eratque vir Dei apud Fontanas cenobium, ubi & messium copiam novus ager locupletem tenebat. Irruebant enim ventorum flabra cum vehementia imbrum, nec omnino nubila cœli dare terris pluviam quiescebant. Quid inter hæc vir Dei ageret, anxio corde pensabat. Armavit mentem fides, docuit impetrare opportuna: accessitque omnes, ac segetem præcidi jubet. Mirantur illi Patris imperium, nec tamen quisquam Patri cogitatum deprecatur. Venerunt ergo omnes, falceque inter diffusiones imbrum fecant segetem, Patremque quid agat, conspiciunt. Ille autem quatuor plenos religionis viros, per quatuor angulos messi præponit, Comininum, & Eunocum, ac Equonum ex Scotorum genere, quartumque Gorgonem, genere Britonem. His ordinatis, ipse cum reliquis messem medius præcidebat. Mira virtus: fugiebat imber à segete, & undique pluvia diffundebatur: medios tamen

messores solis ardor torreat, altusque vehemens, quousque mellem conderent, afflavit. Sic fides & oratio meruit, ut pulsâ pluviam alium inter imbres haberet.

CAPUT XIII.

ERAT enim tunc temporis dux quidam, nomine Waldenus, qui gentes, quæ inter alpium septa, & Jurani saltus arva incolunt, regebat: huic soboles nulla erat, ut juvenus de Zacharia & Elisabeth ait, gratius ut donum jam desperantibus esset. Hic cum conjugæ suæ Flaviæ nomine, & genere & prudentiâ nobili, ad B. Columbanum ex Vefocionensi oppido pergit, precantes simul, ut pro eis Dominum deprecaretur, dicenteque se multis opibus esse ditatos, sed cui hæreditatem post obitum relinquere, hæredem non haberent. Quibus vir sanctus: Si inquit, voti vestri est, ut largitoris donum ejus nominatim consecretis, mihi que ex lavacro suscipiendum tradatis, pro vobis Domini clementiam implorabo, ut non solum eum, quem Domino voveatis, habeatis, verum quanta volueritis, post pignora suscipiatis. At illi lato animo promittunt, se ejus imperiis parituros: tamen pro ipsis Domini misericordiam non desinat implorare. Spondet vir Dei muneribus plenus, se in promptu habere: tantum ne patrum sædes studeant violare. Mirum dictum, mox domum remeant, donum Creatoris alvo gravida, mater futura expectat. Editum autem puerum ad virum Dei defert, suis orationibus largitum munus demonstrat, grates conditori agit, qui sic ad petitiones famulorum suorum quæ sita dona largiatur. Quem vir sanctus suis manibus receptum sacraivit, sacroque lavacro ablutum ipse suscepit: donatumque nomen imponit, matrique ad nutriendum reddit. Qui post alitus, in eodem monasterio sapientiâ imbutus, Vefocionensis Pontifex est præfectus, nunc usque superest eandem cathedram regens. Qui post in amore B. Columbanum, ex ipsius regula monasterium virorum construxit, quod Palatium nuncupant, ob veterum monumenta murorum. Addidit post eum bonitatis largitor famuli sui promissum, alium filium Ramelenum nomine, qui nobilitate & sapientiâ pollens, post obitum patris in ejus honorem est susceptus: quamvis seculari habitu, tamen in Creatoris amore vigil. Nam & ipse amore beati viri, in saltu Jurensi, super Novisonam fluviolum monasterium ex ejus regula construxit, in quo Agrium Abbatem præfecit: addiditque adhuc duas filias pristino muneri, & seculo nobiles, & Christi timori deditos. Post ista munera mater ipsorum Flavia, post mariti obitum, monasterium puellarum construxit in supradicta urbe Vefocionis, & omni munimine roborans, multarum puellarum concionem adunavit. Tanta autem in eis viri Dei gratia flagravit, ut omnia phaleramenta præsentis vitæ contentantes, ad omnipotentis Dei cultum anhelarent.

CAPUT XIV.

Hic verò aliqua inferere nitimur, quæ licet parva hominibus videantur, erunt obrectatorum latratibus parentia, conditoris tamen largitio æquè in minimis, ut in magnis misericorditer aspirat: nec differt in modicis autem pietatis accommodare, sicut in maximis exaudit vota petentis. Quadam etenim die cum vir egregius Columbanus ad præcidendam mellem cum fratribus penes Calmem, quam Banariciam vocant, venisset, & blando commodoque Austro flante, falce fegetem secarent, evenit ut unus eorum Theodegifus nomine, digitum falce præcideret, nec profusus hæreret, præter parvæ pellis retentaculum. Itaque stantem vir Dei Theodegifum cernens à longè, imperat ut ceptum opus cum sodalibus perficiat. At ille rei gestæ causam promittit, celerem autem ille ad ipsum properat, digitumque illi salivâ pristinâ statim sanitati restituit, imperatque ut celer ad ceptum opus vires auget. Ceptum ergo cum gaudio geminare laborem, ac præ cæteris ad præcidendam stipulam uberius urgere, qui dudum de præciso membro animum merori subdiderat.

Hæc nobis ipse Theodegifus narravit, digitumque monstravit. Et in supradicto cenobio Luxovio tale quid vice aliâ gessit simile: nam quidam presbyter ex parochianis, pater Bobolenti, qui nunc Bobiensis cenobio præest, Wincosus nomine, ad B. Columbanum venit: eratque ille in saltu cum fratribus ob liquorum opportunitate parandæ. Cumque supradictus Wincosus supervenisset, miransque aspiceret, quantâ vitæ truncum quercus cuneis ardeatque partirent, elapsus è trunco cuneus, mediam frontem fecavit, ac venarum proflus sanguinis undas produxit. Videns autem vir Dei Columbanus detectum os, sanguinem fluentem, statim in terram orans ruit, surgensque salivâ illitum, sanum reddidit, ut vix cicatricis vestigium remaneret. Aliâ vice cum ad cibum capiendum veniret B. Columbanus in sæpè facto cenobio Luxovio, tegumenta manuum, quæ Galli Wantos, id est, chirothecas vocant, quos ad operis laborem solitus erat habere, supra lapidem, qui ante fores refectorii erat, deposuit. Moxque quicquid reddidit, corvus ales rapax advolavit, unumque ex eis rostro ferens abstulit. Peractâ autem refectorii horâ, fors vir Dei rediens, egumenta manuum requirit. Cumque omnes inter se conquirerent, quis abstulisset: vir sanctus ait, nullum alium esse qui sine commæu aliquid præumeret contingere, nisi alitem, quâ Noë dimissus ad arcam non remeavisset: addiditque se nullo modo suos pullos aliturum, si rapax furtivè celeri volatu non referret. Expectantibus autem omnibus fratribus in medio fororum corvus advolat, malè sublatum furtum rostro reportat, nec se penigerat conturberet fugâ, sed mitis ante omnium conspectum, oblitus ferocitatis, ultionem expectat. Quem vir sanctus abire imperat. O mira æterni judicis virtus, qui tanta suis famulis præstat, ut non solum hominum honoribus, sed etiam avium obedientiâ clarescant.

CAPUT XV.

PATRATUM deinceps aliud miraculum, quod per B. Columbanum, & ejus cellerarium factum fuit, refero. Cum jam horâ refectorii appropinquaret, & minister refectorii cervicem administrare conaretur, quæ ex frumenti & hordei succo excoquitur, quamque præ cæteris in orbite rararum gentibus præter Scordicas & Dardanias gentes, quæ oceanum incolunt, usant, id est, Gallia, Britannia, Hybernia, Germania, cæteræque quæ ab eorum moribus non desiciunt, vas quod Typrum nuncupant, ad cellerarium deportat, & ante vas, quod cervicem conditum erat, apponit, tractoque ferracino meatum in Typrum currere sinit. Quæ subitò B. Columbanum Patris imperio alius è fratribus vocavit. At ille obedientiæ igne ardens, oblitus meatum referre, pernicii cursu ad beatum virum pergit, ferraculum, quem Duciolium vocant, manu deferens. Postquam autem sibi vir Dei, quæ voluerat imperata deprompsit, recordatus negligentiam, celeriter ad cellerarium rediit, conjiciens nihil in vase, de quo cervicis recurrebat, remansisse: intuitusque est supra Typrum cervicem crevisse, & ne minimam stillam foris cecidisse, ut crederes in longitudine Typrum geminatum esse, ut qualis & quanta rotunditate infra Typrum inerat corona, talis in altum crevisset urna. Quantum imperantis imperium, quanta obedientiæ obsequentis, ut sic utriusque trillitiam Dominus voluisset avertere, ne si fratrum substantiam, & imperantis & obedientis ardor diminuisset, ambo se à licitis alimentis abdicassent. Sicque æquus arbiter occurrit, ut utrorumque culpas ablueret, quas illis si casu veniente, vel Domino permittente fuissent patratæ, ambo suis noxis evenisse asseruissent.

CAPUT XVI.

EODEM in tempore actum est, ut per densa saltus viburna fruticum solitudinis amator, quæ propter Fredemungiacas culmen erat, vir Dei ambularet, reperitque cadaver cervi, quem luporum feritas peremerat, urium devorare velle: cuius jam sanguinem lambens, exigentiam partem carnis voravit. Ad quæ vir Dei accessit, increpans

ne corium, quod ad utrumque calceamentorum necessarium erat, laederet. Tunc bestia oblita ferocitatis, micis esse coepit, & contra naturam absque murmure blandiens, atque colla submitbens, cadaver reliquit. Quod vir dei ad fratres rediens indicavit, in eum locum ut irent, & de cervi cadavere corium avellerent. Abeuntes ergo fratres reperiunt undique rapacium alitum procul multitudinem abesse, nec ad cadaver supra viri dei interdictum accedere audere, diuque expectantes à longè, si vel fera vel avis audaci conatu prohibita esse urgeretur prædare capere, conspiciunt ad odorem cadaveris lupos adventare, & procul adstantes, ac si mortiferum ac lethale aliquid evitare, ac celeri fugâ omittere. Moranteque aliâ vice penes Luxovium Columbanus, Winicofus presbyter, cuius superius fecimus mentionem, ad eum venit, sequebaturque Winicofus Columbani vestigia quocumque iret: veneruntque ad horreum quo frumenta condebantur, aspicientque Winicofus parvi pendens copiam exiguitatem, ait se non habere panis abundantiam, quo tanta multitudo alatur, curque segnitia torpeat querendi frumenta, increpat. Cui B. Columbanus respondit: Si ritè conditori sua deseriant plebes, nunquam per eum elurium scient: sic enim præconcinans vox Psalmographi concelebrat: Non vidi iustum derelictum, nec semen eius quarens panem. Perfaciè satre horreum replet, qui de quinque panibus quinque millia hominum satiavit. Manente denique nocte illa ibi Winicofus, viri dei fide & oratione horreum repletum est: manèque consurgens Winicofus, iuxta horreum transiens inopinatè horreum cernit apertum, clavigerumque simul ante ostium stantem. Sciscitatur autem, quis hoc dixisset, aut quæ plaustrorum congeries hæc frumenta devexerint. Cui horrei custos ait: Non ita est, ut putas: nam cerne, si vestigia plaustrorum, vel iumentorum telluri impressa appareant: nequaquam enim claves à me hac nocte discesserunt, sed obsecrato horrei ostio, divino solamine, frumento repletum est horreum. Ceepit autem ille de industria intensus oculis terram respicere, & deferentium vestigia diligenti examinatione cognoscere. Cùmque nihil horum simile quid reperisset, ait: Potens est Deus servis suis parare mentas in deserto. Trajecto autem exinde temporis intervallo, venit B. Columbanus ad Fontanas cœnobium, reperitque fratres sexaginta sarculo terram colere, & seminari suorum confectum glebas arum parare: cùmque vidisset eos magno labore glebas scindere, ait: Sit vobis, ô fratres, à Domino collata refectio. Quo audito minister ait: Pater mi, non sunt nobis amplius quam duo panes, & parum cervisæ. Ille: Vade, inquit, & defer huc. Concito ille gradu perrexit, duoque panes & parum cervisæ detulit. Intuens autem cœlos S. Columbanus, ait: Christe Jesu, unica spes orbis, tu hos panes & hunc potum multiplica, qui de quinque panibus quinque satiasti millia hominum in deserto. Mira res. Satiati sunt omnes, potumque hausto, prout voluntas cuique fuit, dupla minister frugum spolia recoiligit, potusque duplicatam mensuram: sicque intellexit plus mereri fidem, digna divini muneris lucra, quam desperationem, quæ solet diminueret etiam collata. Cùm ergo quodam in tempore in eodem cœnobio Luxovio viri dei commotaretur, accidit ut unus de fratribus, nomine & ipse Columbanus, febre correptus, atque in extremis positus, felicem postularer exitum. Cùmque jam ultimo habitu carere veller, fidens de cœlesti munere, quod longo famulatu quæsierat, vidit ad se virum fulvâ luce amictum accedere, sibique dicere: Non te modò à corpore ducere possum, quia orationibus & lachrymis Patris tui Columbani præpedior. Cùmque hæc Columbanus audisset, mœrens, ac si somno evigi assisset, suum ministrum Theodegismum, cuius superius fecimus mentionem, vocare cepit: Festina, inquit, perge, & Patrem communem Columbanum ad me venire compelle. Concito ergo gradu ille venit, ac B. Columbanum in ecclesia positum flentem reperit, postulatque ut ad ægrotum festinus accedat. Venit ergo perniciter, & quid veller, interrogavit: At ille causam obijcit: Cur me, inquit, tuis orationibus in hac ærumnosa

vita detines? Nam adsunt qui me ducere volunt, si tuis precibus & fletibus non præpediantur. Retentionis solve obitacula, ut mihi jam pateant cœlestia regna. Tum metu Columbanus percussus, signo tacto omnes adesse imperavit, sancti Solalis amissionem gaudio temperavit, corpus Christi abeuntem de hac vita, viaticum præbet, ac post extrema oscula, defunctionis cantus implevit. Erat enim ex eodem genere quo B. Columbanus, unoque commeatu & nomine, ex Hybernia processerant. Quomodo autem bestia ac volucres viri dei parerent imperio, non est sciendum. Nam Chagnoaldum Lugduni Pontificem, qui ejus minister & discipulus fuit, novimus referentem, qui se testatur sæpè vidisse, cùm in eremo vel jejunio, vel oratione vacans deambularet, esse sæpè solitum feras bestias, ac aves accerere: quæ ad imperium ejus statim veniebant. Quas manu blandiens attestabat, & ita feras avesque gaudentes ac ludentes lætitiâ uberi, veluti catuli solent dominis adulari, exultabant. Et ferulam, quam vulgò homines squirium vocant, sæpè de arboris arborum culminibus accersitam, manuque receptam, suoque collo positam, & sinum ingredientem ac exeuntem, sæpè se vidisse supra dictus vir testatur.

CAPUT XVII.

REVERAT namque jam passim fama sancti viri in civitates Galliarum & Germaniarum provincias, eratque omnium rumore laudabilis, omnium cultu venerabilis, in tantum, ut Theodericus Rex, qui eo regnabat in tempore, ad eum sæpè veniret, & orationum suarum suffragium omnium cum humilitate deposceret. Sigebertus etenim, cuius superius fecimus mentionem, apud Vindobonam villam publicam, quæ in suburbano Attravientis urbis sita est, Hiltrici germani tui dolo, qui apud Turnacum oppidum tunc erat, quem Sigebertus usque ad interfectionem persequeretur, interfectus est. Pereempto itaque Sigeberto, Hildebertus filius ejus regni sceptrum suscepit annuente Brunehilde. Mortuo deinde Hildeberto, infra adolescentiæ annos regnaverunt filii Hildeberti duo, Theodebertus & Theodericus, cum avia sua Brunehilde. Regno Burgundionum Theodericus potitur, regnum Austrabonum Theodebertus suscepit regendum. Theodericus ergo, quia in terminis regni sui B. Columbanum haberet, gratulabatur non minimè. Ad quem cùm sapissimè veniret, ceepit eum vir Dei increpare, cur concubinarum adulteris misceretur, & non potius legitimi conjugii solamine frueretur, ut regalia proles ex honorabili Regina prodiret, & non potius ex lupanaribus videretur emergi. Cùmque jam ad viri Dei imperium Regis sermo obtemperaret, & se ab omnibus illicitis se gregariis responderet, mentem Brunehildis avia, secundæ ut erat jezebels antiquus anguis adiit, eamque contra virum Dei stimulatam superbia aculeo excitat, quia cerneret viro Dei Theodericum obedire. Verebatur enim, ne si abjectis concubinis Regiam aulam præficeret, & dignitatis atque honoris sui modum amittisset.

CAPUT XVIII.

VENIT ergo, ut quadam die B. Columbanus ad Brunehildem veniret (erat enim tunc apud Brocoriacum villam) cùmque illa eum in aulam venisse cerneret, filios Theoderici, quos de adulterinis permixtionibus habebat, ad virum Dei adducit. Quos cùm vidisset, sciscitatur quid sibi velint. Cui Brunehildis ait: Regis sunt filii, tu eos tuâ benedictione roborata. At ille: Nequaquam, inquit, istos regalia sceptrum suscepturos scias, quia de lupanaribus emerferunt. Illa furens, parvulos abire jubet. Egrediens ergo vir Dei regiam aulam, dum limitem transiret, fragor exortus, totam domum quatens, omnibus terrorem incussit: nec tamen miseræ feminae furorem compe-scuit. Parat deinde insidias moliri, vicinisque monasteriis per nuntios imperat, ut nulli eorum extra monasterium iter panda-ur, neque receptacula monachis ejus, vel

quolibet

quolibet subsidia tribuantur. Cernens autem B. Columbanus regios animos adversum se permotos, ad eum properat, ut suis monitis miserae pertinaciae in tantum frangeret enim tunc temporis apud Spilthiam villam publicam. Quod cum jam sole occumbente venisset, Regi nuntiant virum Dei inibi esse, nec in Regis domibus metari velle. Tunc ait Theodericus, melius esse virum Dei opportunis subsidiis honorari, quam Dominum ex servorum eius offensa ad iracundiam provocare. Juber ergo regio cultu opportuna parare, Deique famulo dirigi. Itaque venerunt, & juxta imperium Regis oblata offerunt. Qui cum vidisset dapes & pocula cultu regio administrata, inquit quid sibi velint ista. Ajunt illi, sibi à Rege esse directa. Abominatus autem ea, ait: Scriptum est, munera impiorum reprobata Altissimi; non enim dignum est, ut famulorum Dei ora cibis ejus polluantur, qui non solum suis, verum etiam aliorum habitaculis, famulis Dei aditum denegant. His dictis, vascula omnia in frusta disrupta sunt, vinaque ac licera solo diffusa, & cetera separatim dispersa. Pavescit autem ministri, rei gestae causam Regi nuntiant. Tunc ille pavore percussus, cum avia diluculo ad virum Dei properat: precantur de commissio veniam, se in posterum emendare pollicentur. His placatus promissis ad monasterium rediit: sed polliciti vadimonii iura non dulteva violantur: exercentur miseriarum incrementa, solitaque à Rege adulteria patrantur. Quo audito B. Columbanus literas ad eum verberibus plenas direxit, comminaturque excommunicationem, si emendare dilatando non vellet. Ad hæc rursus permota Brunehildis, Regis animum adversus B. Columbanum excitat, omnique conatu perturbare contendit: orabatque proceres aulicos, optimates omnes, ut Regis animum contra virum Dei perturbarent. Episcopos autem sollicitare aggressa est, ut de ejus religione detrahendo, statum regulæ, quam suis custodiendum monachis inviderat, macularent. Obtemperantes igitur aulici persuasionibus miserae Reginae, Regis animum contra virum Dei perturbant, cogentes ut accederet, ac religionem probaret. Coactus itaque Rex ad virum Dei Luxovium venit, conqueslusque est cum eo, cur à comprovincialium moribus discederet, & intra septa secretiora omnibus Christianis aditus non pateret. Beatus itaque Columbanus, ut erat audax atque animo vicens, talia objicienti Regi, respondit se consuetudinæ non habere, ut secularibus hominibus & à religione alienis, famulorum Dei habitationis pandat introitum, se opportuna aptaque loca ad hoc habere parata, quo omnium hospitem adventus suscipiatur. Ad hæc Rex: Si, inquit largitatis nostræ munera, & solaminis supplementum cape, e cupis, omnibus in locis omnium patebit introitus. Vir Dei respondit: Si quod nunc usque sub regularis disciplinæ habentis constitutum fuit, violare conaris, nec tuis muneribus, nec quibuscunque subsidiis me fore à te scias sustentandum: & si hanc ob causam tu hoc in loco venisti, ut servorum Dei cœnobii destruas, & regularem disciplinam macules, scito tuum regnum funditùs ruiturum, & cum omni propagine regia demergendum. Quod postea rei probavit eventus: jam enim temerario conatu Rex refectorium ingressus fuerat. His ergo terribus dictis, foras celer repedit. Duris post hæc viri dei increpationibus Rex urgetur. Contra quæ Theodericus ait: Martyrii cor onam à me tibi inferendam speras? Non esse, ait, tantæ demeritis se, ut hoc tantum patrarer scelus: sed quæ sunt potioris consilii se agere, & utiliora paraturum: ut quia ab omnium secularium moribus desciscat, quæ venerat, eâ viâ repedare studeat. Aulicorum simul consonâ voce vota prorumpunt, se habere non velle his in locis, qui omnibus non societur. Ad hæc B. Columbanus se dicit de cœnobii septis non egressurum, nisi violenter abstrahatur. Discessit ergo Rex, relinquens virum quemdam procerem, nomine Baudolfum. Is enim cum remanente oppidum perducit ad exulandum, quoad usque regalis sententia, ex eo quod voluisset, decerneret. Commotans ergo inibi, audit carcerem eo in loco plenum esse damna-

torum hominum, mortis damna expectantium. Ad quem vir dei properat, ingressusque ostium nullo obstante, verbum dei damnatis depromit: spondentesque illi, si liberentur, emendaturos, & de commissa noxa poenitentiam acturos. Beatus itaque Columbanus post hæc ministro Domino, cuius superius fecimus mentionem, imperat, ut manu ferrum, quo compedes irretiti erant atque innexi, apprehendat ac trahat. Quod ille apprehensum trahit, & veluti frutex putrefactus per partes comminuitur, egredique carcerem damnatos solutis compedibus jubet. Peracto autem Evangelici cultus officio pedes lavit, sinteroque absteruit: imperatque deinde ut ecclesiam petant, & commissi sceleris poenitendo, ac sletibus abluendo culpam lavent. Properantes ergo illi ecclesiam fores obseratas repererunt. Tribunus igitur militum cum vidisset virtutem Dei per B. Columbanum damnatorum compedes fractas, & vacuum libi tantummodo relictum erg altitulum, insequi calces damnatorum, ac si somno excitatus, cum militibus cepit. Illi verò post tertium appropinquare satellites videntes, & fores ecclesie obseratas cementes, geminâ vallati angustia, virum Dei compellant ut eruantur. Ille autem anxio anhelicu turtum caput attollit, precat utque Dñm ut sua virtute ereptos e ferro non linat denud tradidatellum nexui. Nec notata auctoris bonitas, fores firmis obseratas clausulas reterat, atque in angustia positus aditum pandit, pernicipique cursu ingrediuntur ecclesiam. Fores autem post damnatorum introitum in oculis militum absque humana manu obserantur, ac si custos usu clavigeri peremerit & reserasset & obserasset. Perveniens ergo B. Columbanus cum suis, simulque & tribunus cum militibus, fores obseratas repererunt, Aspalumque nomine cultodem quæruunt, ut claves largiatur. Qui cum venisset, clavigeroque uti fores referare voluisset, ait, te nunquam diligentiùs obserata claustra invenisse. Nec quisquam post ausus est damnatis injuriam inferre, quos divina virtus eruerat.

CAPUT XIX.

OST hæc vir Dei cernens quod nullis custodiis angere-
tur, à nulloque molestiam sustineret: videbant enim omnes in eo dei virtutem flagitare, idèque omnes ab ejus injuriis segregabantur, ne socii culpam forent: ascendit dominicâ die in verticem ardui cacuminis montis illius: ita enim latus urbis habetur, cum domorum densitas in diffuso latere proclivi montis sita est, prorumpunt ardua in sublimibus cacuminibus, qui undique abscissi fluminis Dova alveo vellane, nullatenus commeanibus viam pandit: ibique usque ad mediam diem expectat, si aliquis iter ad monasterium revertendi perhibeat. Et cum nullis contrariis exilliret, ipse per mediam urbem cum suis ad monasterium regreditur. Quo audito Brunehildis ac Theodericus, quod scilicet ab exilio divertisset, atrocioribus iræ aculeis stimulantur, jubentque militum cohortem, ut rursus virum dei abstrahant, & ad pristinum profus exilium revocent. Venientes ergo milites cum tribuno, peragunt septem monasterii, virumque dei perquirunt. Residebat autem ille in atrio ecclesie, librumque legebat. Ubi cum sæpe venissent, & prope eum transirent, ita ut nonnulli in ejus pedibus offenderent, & vestimentis suis eum tangerent, sed obsecatis luminibus ipsum nequaquam viderent, erat spectaculum pulcherrimum. Ille autè ovans cernebat quærentes, nec omnino videbatur: illi in medio eorum positum, cum viderentur ab eo, non videbant, venitque tribunus, intuitusque per fenestram, virum dei vidit ipsos latum residere & legere, cernensque virtutem dei, ait: Quid tam intentè atria ecclesie peragratis, nec omnino reperitis? Nequaquam amplius insanit errore cor vestrum decipiatur: non enim vos poteritis eum invenire, quem virtus divina regit. Redite ab hac intentione, & Regi properemus nuntiare, quia eum inanimè reperistis. Datur autem manifestè intelligi, tribunum militum non spontè ad parandum viro dei injuriam venisse, & idè ad eum videndum lumen meruisse. Renuntiantibus ergo illi auribus Regis, ille autem furore miserè in-

tentionis,

tenationis, Bertharium cimitem ad eum requirendum
 attentus virorum cum praesidio, simulque & Baudolfum,
 quem superius direxit, destinavit. Quod cum venissent,
 B. Columbanum in Ecclesia positum plallentem, & ora-
 tioni deditum, cum omni congregatione fratri reperiunt;
 sicque virum Dei alloquuntur: Vir Dei precamur, ut tam
 regis quam etiam nostris praecipis obedias, egressusque
 pergas eo itinere, quo primum his adventasti in locis. At
 ille: Non enim, inquit, reor placere conditori, semel na-
 tali solo ob Christi timorem relicto, denuo repedare.
 Cumque nullatenus cernerent sibi virum Dei obedire, re-
 sistis quibusdam, quibus ferocia animi fortior erat, Ber-
 tharius abcessit. Hi vero qui remanserunt, virum Dei
 hortantur, ut illis miseretur, qui ad tale opus patrandum
 infeliciter fuerant relicti, eorumque periculo confutaret,
 qui si eum violenter non abstraherent, mortis periculum
 incurerent. At ille ait, jam scriptum testatum esse, nisi vi
 abstraheretur, se non discessurum. Illi autem getinno vallati
 periculo, undique urgente formidine, pallium quo indu-
 tus erat, attingunt: alii genibus prostrati cum lachry-
 mis precantur, ut pro tanti scelestis culpa illis ignosceret,
 qui non suis delictis, sed regis temperarent praecipis.
 Videns itaque vir Dei periculum aliorum fore, huius seve-
 ritatis fatisceret, cum omnium ejulatu atque mœrore
 egreditur, deputatis à Rege custodibus, qui quousque di-
 tionis suae regno pellerent, non eum relinquerent, sed
 pariter cum illo ambularent. Inter quos primus Raga-
 mundus erat, qui cum universis fratribus velut sonus sub-
 sequentibus, Nammetis eum perdoxit. Anxius itaque
 Pater tantorum membrorum dispendio, caelos respicit:
 Aeternae, inquit, conditor rerum, tu nobis locum præ-
 para opportunum, quo tibi tunc famulentur in seculo ple-
 bes. Consolatur deinde universam simul cohortem, ut
 spem non præpediant, sed omnipotenti Deo immensas
 laudes rependant: se hoc non dispendium suum, vel suorum
 pati, sed ob multiplicatas monachorum plebes
 hanc esse datam occasionem: & quicumque se sequi ve-
 lunt, promptissimo animo ad sustinendas injurias conve-
 niant: qui vero in supradicto cœnobio remanere volue-
 rint, secuti in hoc loco remanent, citò Dominum de eorum
 mœrore unctionem daturum. Sed cum æquo animo
 de custodia pastoris segregari nollent, custodes Regis, in-
 quunt, nequaquam huic se sequi alios permittimus, nisi eos
 quos sui orūs terra dederat, vel qui è Britannicis arvis
 ipsam secuti fuerant; ceteros qui Gallico orti forent solo,
 praecipis esse regis inibi remanenturos. At cum egregius
 Pater cerneret vi à se sua membra disceperit, tam suum
 quam etiam membrorum suorum dolo multiplicaba-
 tur: & pro tanti scelestis pondere Dominum omnium
 consolatorem deprecatur, ut quos à regia perinacia
 segregabat, ipse sua custodia tueretur. Inter quos venera-
 bilis vir, qui post in eodem monasterio Pater exiit Eu-
 stasius, discipulus & magister sancti viri, violenter avelli-
 tur, intendente super eum Nigetio avuntulo ejus, qui
 Lingononicæ ecclesiæ Pontifex erat. Egredius ergo vir
 sanctus cum suis, vicefimo anno post incolatum eremi il-
 lius, per urbem Vesontionum Augustodunumque, ad A-
 vallonem castrum pervenit. Sed priusquam ad Avallo-
 nem perveniret, in via ei custos equorum Theoderici oc-
 currit, lanceaque virum Dei trajicere voluit, sed malevo-
 lam animam ultio mox digna prevenit. Nam dexterâ,
 quam adversum virum Dei levaverat, torpente, lanceam
 ante pedes suos humo defixit: ipseque à damonio cor-
 reptus, ante vestigia viri Dei ruit. Quem ille cernens ultio-
 ne divinâ percussum, die illâ nocteq; penes se tenuit. Cum-
 que sequens rursus dies illuxisset, ad se accersit, Deoque
 favente curatus à peste, ad propria remeavit. Deinde ad
 Caram fluvium properans, ad domum ejusdem nobilis
 & religiosæ feminae Theodemandæ pervenit. Quod cum
 perveniret, occurrerunt ei duodecim viri pleni rabido de-
 mone, furentes atque ruentes in terram: quos vir Dei pro-
 tinus oratione curavit. Eadem autem die ad vicum, quem
 Coram vocant, venerunt, ibique quinque viri phrenesi
 vexati obvererunt, ubi & mox sanati sunt. Et in Auti-

sodorum properavit, ibique allocutus est Ragamundum,
 quia ipse eum via, qua ibat, ducebat. Memento, inquit,
 ô Ragamunde, quod Clorharium, quem nunc spernicis,
 intra triennium Dominum habebitis. At ille: Cur, in-
 quit, talia, Domine mi, ais? Illeque ait: Videbis profus
 quæ dixi, si tunc vitam cum Superis feras.

CAPUT XX.

PROGRESSUS ergo exin ab Autisodoro, conspicit
 juvenem à damonio correptum, pernicis ex adverfo
 currere cursu: viginti etenim militibus totis viribus cu-
 rruerat. Quo viro substitit, quousque saucius homo da-
 monis arte veniret: veniensque ante virum Dei ruit se
 discerpens. Quem vir Dei orationibus curavit, patrique
 sospitem reddidit. Deinde ad Nivernensē oppidum veni-
 t, custodibus antecedentibus ac subsequētib; ut Ligeris
 scapha reciperetur, Britannicoque sinu redderetur. Ubi
 etiam cum venissent, & tardo conamine scapham insili-
 rent, quidam è custodibus arrepto remo, unum eorum qui
 Lua dicebatur, percussit, virum sanctissimum, & omni re-
 ligione deditum. Vir autem Dei intuens lua coram se
 membra cædis: Cur, inquit, crudelis addis mœrori nœro-
 rem? An non sufficit ad vestram ruinam patrati scelestis
 malum? Cur fessa Christi membra cædis? Cur contra mi-
 tem immitis appares? Cur savitiam in mansuetos præ-
 tendis? Memento te divinâ ultione in hoc loco percute-
 dum, in quo Christi membra furens percussisti. Proba-
 vit autem illata sententia poenam ultio mox subsecuta:
 nam ut subsequenti vice rediens ad eundem portum tran-
 siturus venit, divinitus percussus, in eodem est loco demer-
 sus. Quid causa fuit, ut jussu arbiter eandem ultionem in
 postmodum distulisset, nisi ut tunc sancti obtutus de vin-
 dicta ejus non macularetur? Inde ad Aurelianensē ur-
 bem venerunt: quod cum nec aditum ecclesiarum sibi ex
 regis praecipis pandi videret, cum grandi mœrore super
 ripam Ligeris, tentoris contentus paullisper quiescit.
 Cumque jam sumptuum necessarii indigerent, duos in
 urbem direxit, ut necessaria quaerent: quorum unus erat
 Potentinus nomine, qui adhuc superest, & in Armorica-
 no loco, in suburbano Constantiæ urbis monachorum
 cohortem adunavit. Sed cum lustrantes urbem illi nihil
 reperissent, quia regio timore omnium corda percussa
 manebant, viâ qua urbem intraverant, repedabant: ob-
 viamque habent mulierem in platea ex genere Syrorum:
 quæ cum eos vidisset, sciscitata est quinam essent. Illi rei
 veritate digesti, ajunt se necessaria quæsisse, nec profus
 reperisse. Illa autem inquit: Accedite Domini mei ad
 metatum famulæ vestrae, & quæ sunt necessaria, vobiscum
 vehite. Nam ego advena sum ex longinquo orientis
 solo, illi enim ovantes, eam sunt calce secuti, venerunt-
 que ad domum ejus: scilicet postea quæverunt, donec
 detulit quod eis esset ad victum: eratque simul in confes-
 su vir ejus olim jam luminibus orbatus: de quo sciscitati
 sunt, quis esset. Illa autem inquit: Vir meus est ex eodem ge-
 nere Syrorum, sicut & ego, quem per multorum circum-
 annorum lumine privatum traho. Illi inquit, si Christi
 famuli Columbanus obtutibus præsentaretur, ejus intervê-
 tu orationum lumen posset recipere. At ille p omisso ma-
 netis, fideique nexibus mentem roborat, surgensque, eo-
 rum est profectus cum duce vestigia. Narravit ergo Po-
 tentinus hospitalitatis munus in peregrinis. Nec profus
 verba impleverat, cæcus astabat, precaturque Dei virum,
 ut suæ orationibus ei lumen restituit. Videns itaque il-
 lius fidem, omnes polcit ut pro cæco orent: probusque diu
 supra humum jacuit, surgensque manu oculi asatrigit, ac
 post crucis signum postulatum lumen redeidit. Gaudens
 ergo ille reddito lumine domum remeavit, ut videlicet
 qui interiorē lucem non amiserat, exteriori non care-
 ret. Sicque exinde turba obsessorum, quos demones hor-
 rido furoris torquebant, ad virum Dei curandi gratiâ pro-
 perabant: daturque salus largita à Domino omnibus per
 virum Dei beatum Columbanum. His namque virtuti-
 bus populus urbis permotus, virum Dei suis faculta-

tibus latenter atque honorificè fulciebat: non enim manifestè propter custodes quicquam præbere audebat, ne Regis itam incurrent: deinde arreptum iter peragunt.

CAPUT XXI.

NAVIGANTES ergo per Ligurim, ad Turonensem perveniunt urbem: ubi vir sanctus custodes precabatur, ut scaphâ portui appropinquent, seque ad sepulchrû B. Confessoris Christi Martini ire sinant. Quod abnuentes custodes, navigare veloci conatu compellunt, remigeroque urgent, ut omni virtute cursu celeri portum transcant: gubernâ ori imperant, ut medio fluminis alveo scapham teneat. Quod videns B. Columbanus, mœstos vultus ad cœlum erigit, compellens se tantâ mœstia subdi, ut ne Sanctorum sepulchra visere permittatur. Urgentibus ergo omnibus, mox ut contra portum ventum est, velut quibusdam anchoris defixis scapha stare cœpit, & ad portum caput dirigere. Quod cum custodes obstare non valerent, in viti scapham quò velit ire sinunt: mirum in modum è medio fluvii chilos ad portum ceu pennigero volatu pervenit, portuque recepto viro Dei viam pandit. Grâtiâ autem ille Regi refert æterno, qui tuis sic obtemperare non dedignatur servis. Egressus sanè ad sepulchrum B. Martini Confessoris Christi accedit, totâque ibi nocte in oratione excubat. Illucescente verò die à Leupario urbis illius Episcopo invitatus ad esum, ire non abnuunt, præsertim ob suorum requiem fratrum, moratusque est eo die cum supradicto Pontifice: qui cum horâ refectiois cum eo ad mensam resideret, interrogatus cur retrò ad patriam repedaret? Respondit: Canis me Theodericus à meis fratribus abegit. Tunc unus è convivis, Chrodoaldus nomine, qui amitam Theodoberti regis in conjugium habebat, regi tamen Theoderico fidelis erat: hic viro Dei humili voce respondit, esse melius lac potare quàm absynthium. Cui vir Dei ait: Cognosco enim te regis Theoderici fœderis iura servare velie. At ille fatetur se fœdus fidei promissâ, quamdiu valeret, observare. Cui B. Columbanus respondit: Si, inquit, regis Theoderici vincus es fœderi, amico tuo & domino latus eris à me legatus directus. Hæc ergo ejus auribus infer, & ipsum & suos liberos intra triennii circulum esse eradicatorum. Cur, inquit supradictus vir, famulo Dei talia promisit? At ille: Non enim queo filere, quæ mihi loquenda Dominus tradidit. Quod in postmodum omnes nationes Galliarum sensere impletum, confirmavitque hoc superius ad Ragamundum sententia illata. Sublato deinde prandio vir Dei ad scapham remeant, reperitque suos multâ tristitiâ depressos: inquirentesque invenit præteritâ nocte, quæ in scapha habuissent, furto se perdidisse, tumique aureos quos in pauperes non erogaverat, suo ablatis. Quo audito ad sepulchrum B. Martini repedit, questusque est se non iccirco ad ejus excubias ille, ut ille sua suorumque sineret damna patrari fratrum. Nec mora, is qui sacculum cum aureis furatus erat, cœpit inter flagella corporis pœnasque clamare & dicere, illo & illo in loco se aureos occultatos habere. Quod videntes socii omnes currunt, furtoque sublata omnia reddunt, & virum Dei precantur, ut tanti sceleris culpas ignoscat. Quod miraculum omnibus terrorem iniecit, ut deinceps quicumque ista audissent, velut sacrata omnia, quæ ad virum Dei pertinebant, attingere non auderent. Præbens itaque necessaria Leuparius viro Dei valedicit. Navali ergo itinere ovans usque ad Nammetense oppidum venit, ibique aliquantisper commoratus est. Quò cum quadam die quidam egenus ante fores cellulæ, in qua vir Dei moratus est, clamaret, ille vocato ministro ait: Præbe cibos alimoniam petenti. At ille: Non est panis, ait, nisi paululum tantum farinæ. At ille: Quantum, inquit, habes? Testatus est ille amplius se non habere, ut rebatur, quàm farinæ modium. Dicit ergo, Datorem, nec quicquam reserves in crastinum. Obediens autem minister totum simul pauperi tribuit, nihil ad necessitatem communem reservans, jejunantibus ergo illis

tertia dies illuxerat, nihil penes se habentibus præter spei & fidei gratiam, unde fessis jejunio membris subvenirent. Subitò autem audivit quendam fores signo terere: cumque ostiarius se scitaretur, cujus rei necessitas posceret, sono fragoris fratum aures inquietari: is qui fores terebat, ait se à domina sua Procula nomine, esse directum, quæ divinitus admonita ut sumptus viro Dei Columbano atque comitibus ejus, qui apud Nammetense oppidum morarentur, dirigeret, haberique in proximo: seque idèd prævenisse, ut vasa quòd recipentur, pararent, centum dicens modia esse vini, ducentaque frumenti, sed & braxis centum modia: quod ostiarius celeri cursu Patri indicare properat. At ille? Sine, inquit, fratrumque cœtum adunari præcipit, ut simul positi largitate Dominum precarentur, simulque grates referant conditori, qui suos consolari non definit famulos in omnibus necessitatibus, & post hæc munus oblatum recipiunt. Omnia conditoris pietas egere finit, ut sua dona egenis largiendo demonstraret: tentari permittit, ut in tentatione subveniens, suorum in se corda uberius excitet famulorum: sua membra saxis laceranda tradit, ut circa sanandorum medicamina multiplicata dilectio confirmetur. Alia simul nobilis femina & religiosa, nomine Dola, direxit ducenta frumenti, ac promissæ centum modia. Quæ causâ maximam vercundiam urbis illius Pontifici excitavit, nomine Soffrocio: à quo cum nihil muneris impetravissent, nec quicquam commutandò capere potuere. Ibi cum moraretur quædam mulier, damoni peite plena, cum filia ridem tali atrocitate repleta venit. Quas cum Columbanus vidisset, communem pro eis Dominum exoravit, sanitateque post redditas, metatui suo redire præcepit.

CAPUT XXII.

POST hæc Soffronius Nammetensis urbis Episcopus, una cum Theodoaldo comite, juxta Regis imperium B. Columbanum nave susceptum, ad Hyberniam delinere properabant; vir autem Dei inquit: Si navis, quæ sinibus Hybernæ reddatur, adest, omnem supellestem, comitesque suscipiat: ego verò interim scaphâ receptâ, Ligeris undâ vehar, quousque ad alta maris deferat. Repertâ ergo navi, quæ Scotorum commercia vixerat, omnem supellestem comitesque suscipit. Cumque jam remigerâ arte prosperantibus zephyris navis ad alta pelagi tenderet, undarum moles obvenerat, navemque ad litus redire cœgit, planoque terris solo depulsam reliquit. Collecto itaque fluctu in sinus equorum quievit, mansitque per triduum absque undis carina. Intellexit ergo Dominus navis, ob viri Dei supellestem comitesque receptos se esse detentum. Fuit tandem consilium, & rejectis omnia à navis sinibus, quæ ad virum Dei pertinebant. Nec mora, undarum moles adfuit, carinamque ad alta provexit. Mirantes itaque omnes, cognovère non esse voluntatem Dei, ut retrò amplius repedaret. Ad metatum ergo suum, quò prius fuerat, rediit nullo jam obstante quòd vellet ire: sed magis prout quisque poterat, virum Dei honoribus ac sumptibus fulciebat. Nec defuit quicquam præsidii, dum in omnibus conditoris manebat auxilium: quia profusus nunquam obdormierit, qui sub alarum suarum umbra Israël degit. Sic nempe omnibus omnia largiendo demonstrat, ut ab omnibus pro munerum suorum glorificetur largitione.

CAPUT XXIII.

MORATUS ergo paululum ibidem, post ad Clotharium Helerici regis filium, qui in Australis Francis regnabat, in extrema Gallia ad Oceanum potius pergit. Porro Clotharius audierat, quantis qualibusve injuriis virum Dei Brunchildis ac Theodericus fatigaverant, quem cum vidisset, velut cœleste munus recepit, ovansque precatur, ut si velit, intra sui regni terminos resideat, seque ei, prout volerit, famularurum. At ille: Nequaquam, ait, his in locis se consistere velle, vel ob suam peregrinationem augendam, vel illis inimicitiarum occasionem sedandam.

dam.

dam. Tenuit ergo eum Clotharius quantis potuit penes se diebus, castigatusque ab eo pro quibusdam erroribus, quibus vix aula regia caret, spondet se Clotharius iuxta ejus imperium omnia emendaturum. Erat enim Clotharius solers in amore sapientiae: inventum ergo optatum munus gratificabatur. Morante igitur eo penes Clotharium, his oritur inter Theodebertum & Theodericum, disceptantibus utriusque de regni termino: & utriusque ad Clotharium legatos dirigunt, uterque adversus parem auxilium postulat. Quod Clotharius beato Columbano insinuare procurat, consulens ut si videretur ejus consilio, se uni consentiendo, contra alium dimicare. Ad quem ille propheticus repletus spiritu ait, neutris eum fore pariturum consilium, suam autem intra triennii tempus in ditionem, utrorumque regna venire. Videns autem Clotharius à viro Dei talia sibi Prophetico ore dici, neutri parere voluit: sed promissum sibi tempus fideliter expectans, post potitus est triumpho victoribus.

CAPUT XXIV.

Post hæc egit apud Clotharium vir Dei, ut sibi salamen largiretur, quatenus per Theodeberti regnum si valeret, ad Italiam, alpium juga transcendens perveniret. Datis ergo comitibus, qui eum usque ad Theobertum perducerent, itinere arrepto, ad Parisium urbem pervenit. Quo cum venisset, occurrit ei homo in porta, habens spiritum immundum, debacchans ac discerpens & garulans, querulo sciscitatur virum Dei affamine. Quid his vir Dei agis in locis? Raucos; anhelitu à longè beatum Columbanum venire jam dudum clamabat. Quem cum vir Dei vidisset, ait, Egredere pestifer, egredere, nec corpora Christi lavacro abluta, diu oblidere præsumas. Cede virtuti Dei, & Christi nominis invocato contremisce. Sed cum diu sævis atrisq; viribus obstitaret, vir Dei manum ori ejus iniecit, linguamq; attridit, & in virtute Dei imperat, ut egrediatur. Tunc horrida vi discerpens eum, ita ut vix nexibus teneretur, cum viscerum motione, ac vomitum motu progressus, tantum fetorem adstantibus dedit, ut sulphureos se crederent facilius tolerare odores.

CAPUT XXV.

Deinde autem ad Meldensè oppidum properat: quod cum vir quidam nobilis, nomine Channericus Theodertus convivia, vir sapiens, & consiliis regis gratus, & nobilitatis sapientia vallatus inesset: is virum Dei miro gaudio recepit, seque habere curam spondet, qualiter ad Theodeberti accederet aulam, non esse necesse alios comites à regio latere eum habere. Ad hoc enim aliorum differbat subsidium, ut virum Dei secum quamdiu valeret, teneret, & ejus doctrina sua domus nobilitaretur. Benedixit ergo vir Dei domum suam, filiamq; ejus nomine Burgundo foram, quæ infra infantia annos erat, benedicens Domino vovit, de qua postea in subsequentiis narabimus. Progressus autem inde, venit ad villam quandam Vulciacum, quæ supra amnem Matronam sita est: ibi receptus est à quodam viro, nomine Authario, cujus conjux Aiga dicebatur, erantq; his filii intra infantia annos detenti: quos mater ad benedicendum viro Dei obtulit. Videns ergo ille matris fidem, infantulos sua benedictione sacravit: qui post, mox ut pubescere cœperunt, Clothario regi primum, ac deinceps Dagoberto gravissimi habitus sunt. Sed postquam seculi gloria fuerant illustrati, anhelare cœperunt, ut per gloriam seculi non carerent æterna: quorum major natu, Ado nomine semet suis voluptatibus abdicavit: postq; intra Juliani salus, monasterium ex beati regula Columbani construxit: juniorq; nomine Dado, intra Briegentem salum, supra fluviolum Resbacem, ex supradicti viri regula monasterium construxit. Tanta autem in viro Dei gratia redundabat, ut quoscunque sacraret, in boni cultus perseverantia die suprema invenisset: illiq; jure dictu

fit, ut quos de industria monuisset, gavisissimi postea se impunitatem meruisse. Nec immeritò tanti viri fultus adminiculo, parisi gratia potitus est supplemento: qui ejus doctrinis innexus, noluit à justa vitæ tramite deviare.

CAPUT XXVI.

Exinde ad Theodebertum regem venit: quem cum Theodebertus vidisset, ovans suis sedibus recepit. Jam enim multi fratrum post eum ex Luxovio venerant, quos ille velut ex hostium præda ereptos suscipiebat: pollicitusq; est Theodebertus, se reperiri intra suos terminos loca venusta, & famulis Dei ad omnem opportunitatem congrua, proximaq; ad prædicandum nationes undiq; haberi. Ad hæc inquit vir Dei, Si pollicitationis tuæ adminiculum præbes, & vadimonio falsitatis noxa non opponitur, aliquantisper me commoraturum promitto, ac probaturum, si in cordibus gentium fidem ferere valeam. Dedit ergo Rex optionem, ut quacumq; in parte voluisset experimento quæreret locum, qui sibi suisque placuisset: inquisitumque locum invenerunt, quem favor omnium reddebat laudabilem intra Germaniæ terminos: Rheno tamen vicinum oppidum, olim dirutum, quod Brigantium nuncupabant. Sed quid tunc viro Dei, dum per alveum navigaret, adum sit, silendum non est. Dum quodam die per Rhenum, ut diximus, alveum capha veherentur ad urbem, quam Magontiacum veteres appellaverunt, perveniunt: quo cum venisset, remigeri qui in comitatu viri Dei à rege directi fuerant, viro Dei ajunt se habere amicos in urbe, qui necessarios sumptus præberent: jam enim defecerant longo itinere stipendia sumptuum. Quibus vir Dei ait, Ite. Qui cum abiissent, nihil repererunt: reversiq; viro Dei interroganti respondent, se nullatenus aliquid ab amicis impetrare potuisse. Ad hæc ille, Sinite me, inquit, ad meum abire amicum. Mirantibus illis unde hic illo in loco, quo antea non venerat, amicum haberet, progressus ad Ecclesiam pergit: quam ingressus, pavimento inhærens, longæ orationis protractione suum dominum pietatis postulat auctorem. Nec mota, Episcopus urbis illius domo progressus ad Ecclesiam venit, reperitq; beatum Columbanum sciscitatur quis esset. At ille faceret se peregrinum esse: cui ille, Si, inquit, necesse est sumptuum copiam capere, propera domum, & quantum necesse fuerit, tecum deser. At ille, cum gratias simul conditori, qui sibi hoc inspiraverat, ac illi qui optatam necessitatis copiam offerebat, referret, attentius ille coegit ac imperat, ut omnia opportuna tumat: puerosq; festinè ad navem ipse dirigit, ut omnes veniant, præter custodem unum dimissum, & quæque vellent, secum deportent. Quod ne cui casu evenisse videatur, solitus erat postea idè Episcopus protestari, nunquam se antea sic attentum in tribuendo necessariis fuisse & se absq; alia opportunitate ob beati Columbani meritum, divina admonitione ad Ecclesiam non venisse. Deinde autem ad destinatum perveniunt locum: quem per agrans vir Dei, Non tuis placere animis ait, sed tamen ob fidem in gentibus ferendam, inibi paulisper moraturum se spondit. Sunt etenim inibi vicina nationes Suevorum. Quo cum moraretur, & inter habitatores loci illius progredere, reperit eos sacrificium prophanum libere velle vasque magnum quod vulgo Cupam vocant, quod viginti modia amplius nec minus capiebat, cervisia plenum in medio positum. Ad quod vir Dei accessit: sciscitaturque quid de illo fieri vellent. Ajunt illi, Se Deo suo Vadono nomine, quem Mercurium, ut alii ajunt, autumant esse, litare velle. Ille autem pestiferum opus audiens, vas insufflat, miroq; modo vas cum fragore dissolvitur, & per frustra dividitur, vasq; rapido cum liquore cervisia prorumpit: manifesteq; datur intelligi, diabolum in eo vase fuisse occultatum, qui per profanum liquorem caperet animas sacrificantium. Videntes autem barbari stupefacti, ajunt magnum virum Dei habere halitum, qui sic posset dissolvere vas ligaminibus munitum. Castigatos itaque Evangelicis dictis, ut ab his segregaretur sacrificiis, domum

redire imperat. Multi enim eorum tunc per beati Colum-
bani suavitatem, vel doctrinam ad Christi fidem conversi,
baptismum sunt consecuti: alioqui quos jam lavacro ab-
lutos error decinebat, prophanos ad cultum Evangelicæ
doctrinæ montis suis, ut bonus pastor Ecclesiæ, suis
reducebat. Eo itaque in tempore Theodericus atque Brun-
ehildis non solum adversus Columbanum insaniebant,
verum etiam & contra sanctissimum Desiderium, Vien-
nensis urbis Episcopum adversabantur. Quem primo exi-
lio damnatum, multis injuriis affligere nitentur: ad po-
stremum verò glorioso martyrio coronantur: cujus ge-
sta scripta habentur, quibus & quantis adversitatibus glo-
riosos apud Dominum meruit habere triumphos. Vagante
itaque beato Columbano cum suis penes Brigantiam
urbem, durum egestatis tempus obvenit. Sed quamvis
alimoniam desissent, manebat tamen intemerata atque in-
concussa fides, quæ necessaria apud Dominum impetra-
ret. Cumque jam tridui jejunio fessa corpora ferrent, eve-
nit tanta copia alitum, velut Israelitarum castra coturnix
olim aperuit, ita ut omnem paginam loci illius alitum
multitudo oppleret. Intellexit enim vir Dei ob suam su-
orumque necessitatem, has dapes terræ diffundi, nec pro-
fus alibi obvenire, præter eo quo ipse moraretur in loco.
Jubet ergo suos prius grates laudesque rependere conditori,
sicque alitum dapes capere. Erat enim mirum & stupen-
dum miraculum. Capiebantur aves, prout patris im-
perium urgebat, nec abcedere pennigera fuga nitentur.
Mansit ergo alitum manna per triduum diffusa. Quarto
deinde die, quidam Pontifex ex vicinis urbibus, frumen-
ti copiam divina monitis aspiratione beato Columbano
dixit: sed mox omnipotens, qui penuriam patientibus
aligeros præbuerat cibos, ut tarris adeps advenit, alitum
phalanges imperavit abire. Nam Eustasio hoc cognovi-
mus referente, qui eo tempore inter reliquos, sub viri
Dei obedientia ibidem tenebatur adnexus, quod nullus
in ea fuerit caterva, qui ante talium genera alitum se vi-
disse referret: & tantus sapor in cibo aderat, ut regias da-
pes vinceret. O mirum divinæ potentis donum, quando
terrenæ dapes cultoribus Christi desunt, tunc demum
cœlestia tribuuntur: sicut de Israel dictum est, Panem cœ-
li dedit eis: cum autem terrenæ opes subvenirent, tunc
grates amoventur allata. Ipso itaque tempore, cum sub
quodam scopulo, inter vasta eremi jejunio corpus consu-
eretur, & nihil aliud præter ruris poma, quorum superius
fecimus mentionem, in cibos caperetur: venit adfuerat ab-
dita voracitatis ursus, coepitque necessarios delambere
cibos, ac passim poma ore detrahere. Cumque hora refe-
ctionis advenisset, Magnoldum ministrum direxit, ut
consuetam mensuram pomorum deferret. Qui cum abis-
set, ursum inter ruris frutices, rubosque pervagari, ac poma
lambendo carpere conspexit: festinusque rediit patrique
indicavit. Ille autem imperat ut eat, partemque fructuum
in cibos fera dimittat, aliamque partem sibi reservare ju-
bet. Abiit ergo Magnoldus, ac jussa patris implevit: di-
visitque, virga frutices, rubosque quæ poma ferebant, &
partem suam juxta imperium viri Dei, ait, ut fera come-
dat, aliamque partem in usus viri Dei reservet. Mira in fera
obedientia. Nequaquam ex prohibita sibi parte autem est
carpere cibos: sed in segregata & permessa sibi fructuum
parte tantummodo pabula requisivit, quoad usque vir
Dei in eo loco commoratus est. Interea cogitatio in men-
tem ruit, ut Veneticorum, qui & Sclavi dicuntur, termi-
nos adiret, cæcisque mentes Evangelica luce illustraret,
ac ab origine per devia oberrantibus, veritatis viam pan-
deret. Cumque hoc votis patrandum inesset, angelus Do-
mini per visum apparuit, parvoque ambitu velut pagina-
li solent stylo orbis describere circulum, mundi compa-
gen monstravit: Cernis, inquit, quod maneat totus orbis
desertus? Perge dextra lævaque qua eligis, ut laboris tui
fructus comedas. Intellexit ergo ille, non esse gentis
illius in promptu fidei protectus: quievitque
in loco, donec aditus ad Italiam
viam pandat.

CAPUT XXVII.

Interea inter Theodericum Theodebertumque, lis fir-
matur, ac quisque adversus fratrem usque ad interecio-
nem desavit, utriusque gentium robore superbientibus: in-
ter quæ vir Dei ad Theodebertum accedit, eique suadet, ut
cœptæ arrogantia supercilii deponat, seque clericum faciat:
& in Ecclesia positus, sacra subderet religioni, ne simul
cum damno præsentis regni, æternæ pateretur vita dif-
fendia. Quod & regi & omnibus circumstantibus ridicu-
lum excitat, agentes se nunquam audisse merungum in re-
gno sublimatum, voluntarie clericum fuisse. Detestanti-
bus ergo omnibus, beatus Columbanus ait, Si voluntarius
nullatenus clericatus honorem sumit, in brevi invitus cle-
ricus exiit. His ergo dictis, vir Dei ad cellulam remeat,
moxque prophetici dicitur eventum, res non dicit dilata affir-
mat. Nec mora, Theodericus Theodebertum ad bellum
provocat, & prope Tullum devictum fugat, postque
collecto exercitu robore persequitur. Simili modo gen-
tium militum Theodebertus robore vallatus, ad Tul-
biacensē castrum pugnaturus occurrit: ibi prælo inito,
innumera gentium phalanges ex utroque exercitu pete-
runt, & victus tandem Theodebertus fugit. Eo igitur in
tempore vir Dei in eremo morabatur, contentus tantum
unius ministri Chagnoaldi famulatu. Ea hora ergo qua
apud Tulbiacum commissum est bellum, supra quercus
putrefactum truncum vir librum legens relidebat: quem
subitus sopor oppressit, & quid inter duos reges agere-
tur, vidit. Moxque excitatus, ministrum vocat, cruentam-
que regum pugnam indicat, ac multum humanum san-
guinem solum suspirat, Cui temerario conatu minister
ait, Pater mi, Theodeberto tuis precibus præbe suffragium,
ut communem debeller hostem Theodericum. Ad hæc
beatus Columbanus ait, Stultum, ac religioni alitum
consilium ministras; non enim Dominus ita voluit,
qui nos pro inimicis nostris orare præcepit. Inquisivit
ergo post minister temporis diem & horam, reperitque
ita fuisse, sicut viro Dei fuerat revelatum. Perfecutus est
ergo Theodebertum Theodericus, & suorum proditio-
ne captum, ad aviam Brunehildem duxit: quem cum
avia recepit, quia Theoderici partibus Brunehildis fa-
vens erat, furens Theodebertum fieri clericum rogavit.
At non post multos dies, impie nimis post clericatum peri-
mi iussit.

CAPUT XXVIII.

Porro Theodericus penes Metensem morans oppidum,
divinitus percussus, inter flagrantis ignis incendia
mortuus est: post quem Brunehildis filium ejus Sigeber-
tum in regnum suffecit. Itaque Clotharius memor Pro-
phetiæ viri Dei, collecto exercitu, fines regni, quæ suæ
ditioni debebantur, conatur recipere. Contra quem Si-
gebertus cum hostium cunctis pugnaturus advenit: quem
Clotharius captum peremit, fratresque ejus quinq; Theo-
derici filios cum avia Brunehilde cepit: pueros separatim
peremit: Brunehildem verò primo ignobiliter camelo
impositam, hostibus gyramdo monstravit: postque in do-
mitorum equorum caudis interitam, miserabiliter vita
privavit. Funditus ergo radicatusque deleta Theoderici stir-
pe, Clotharius portus est trium regnum solus monar-
chia. Quo factò beati Columbanus Prophetia in omnibus
impleta est, uno intra triennium cum omni stirpe delero
funditus, alio violenter clerico factò, tertio trium regno-
rum possessione ac dominatione dilatato.

CAPUT XXIX.

Beatus ergo Columbanus cum vidisset, ut superius
diximus, devictum à Theoderico Theodebertum, re-
lictâ Gallia atque Germania, Italiam ingreditur, ubi ab Eg-
lolfio Longobardorum rege honorifice receptus est, qui
largita optione, ut intra Italiâ, quocunque in loco voluisset,

habitaret,

habiteret, Dei consilio actum est, dum ille penes Mediolanum urbem moraretur, ut hæresis eorum fraudes, id est, Arianae perfrictæ, Scripturarum caute discerpere ac dilectare vellet: contra quos etiam libellum florentis scientiæ edidit. Vir quidam, nomine Jocundus, ad regem venit, qui regi indicat se in solitudine rûibus Apenninis basilicam B. Petri Apostolorum principis scire, in qua virtutes expertus sit, fieri: loca ubertate fecunda, aquis irrigua, piscium copiam. Quem locum veterum traditio Bobium nuncupabat, ob rivum in eo loco hoc nomine fluentem: amnemque alium profluentem, nomine Treviam, super quem olim Hannibal hyemans hominum, equorum, elephantorum, atrocissima damna sensit. Ubi cum vir Dei venisset, omni cum intentione basilicam inibi semirutam reperiens, prisco decori renovans reddidit, in cuius restauratione mira Domini virtus panditur. Nam cum per præruptos saxorum scopulos trabes ex abietibus inter densa saltus locis inaccessibilibus cæderentur, vel alibi caesa, inibi casu elapsa a spero aditum plaustrorum denegarent, mirum in modum trabem, quam vix triginta vel quadraginta plano terræ positam solo vehere valebant: ibi cum duobus vel tribus, prout ardui callis meatus patebat, vir Dei accedens, suis ac suorum humeris immane pondus imponebat: & ubi antea pro asperitate itineris libero gressu vix graderentur, onerati mox trabium pondere festini gradiabantur: ut verba vice qui onera ferrent, ac si ab aliis veherentur, firmis vestigiis, velut otio vacantes, ovantes irent. Videns itaque vir Dei tanti auxilii supplementum, suos hortatur, ut arreptum opus læti perficiant, animoque roborati eo consisterent in eremo studerent, Deique hoc voluntatis esse affirmat. Secundo itaque templi culmine, murorum restaurat ruinas, cæteraque, quæ ad monasterii necessitatem pertinent, construere parat. Interea memoratur Clotharius viri Dei prophetiæ effectum in se fuisse impletum, æternis venerabilem Eustasium, qui ejus in loco Luxovienſe monasterium regebat, ad se venire imperat: quem pio affamine rogat, ut sibi cum supplemento publico legatione fungi curet, sociosque quos vellet nobilium virorum haberet, qui sui vadimonii arbitri essent, postque beatum Columbanum pergerent, quocumque reperissent in loco, elegantique situ ad se venire hortarentur. Perrexit itaque venerabilis discipulus, magistri vestigia profectus: qui cum ad eum venisset, Clotharii verba depromit. Viso ergo Eustasio, beatus Columbanus gavisus, recepti muneris aditu gratulabatur: retentumque penes se aliquantisper hortatur, ut sui laboris reminisceretur, cohortem fratrum disciplinæ habenis erudiret, multorumque collegio Christi plebem adunaret, suisque institutis educaret. Dimissum ergo post hæc ad Clotharium ire jubet, talibusque responsis regias mulcere imperat aures, seque retrò repedare nullatenus ratum duceret: tantummodo poscere, ut sodales suos, qui Luxovium incolebant, regali adminiculo ac præsidio fovaret, & literas castigatiorum effamine plenas regi dirigit. Gratissimum autem munus rex velut pignus federis viri Dei ovans recepit, nec ejus petitioni oblivionis noxam præponit, omni præsidio supradictum monasterium munite studet, annuis censibus ditat: terminos undique, prout voluntas venerabilis Eustasii erat, auget, omnique conatu ad auxilium inibi habitantium ob viri Dei amorem intendit. Porro beatus Columbanus, expleto anni circulo, in antedicto cœnobio Bobienſi vita beata sanctus animam membris solutam celo reddidit IX. Calendis Decembris. Cujus strenuitatem si quis nôlle velit, in ejus dictis reperiet. Reliquiæ autem ejus eo habentur in loco conditæ, ubi & virtutum decore pollent, præſule Christo, cui est gloria per omnia secula seculorum. Amen.

SANCTI COLVMBANI
vita finita.

Bedæ Tom. 3.

SANCTI ATTALÆ
ABBATIS VITA.

Cum venerabilis P. Columbanus de hac luce migrasset, omni religione laudabilis Attala in locum ejus subrogatus est, cujus post magistrum virtutes claræ fulserunt: qui Burgundionum ortus genere, nobilis natione, sed nobilior sanctitate, peritæe vestigia magistri secutus est. Hujus autem beati viri rudimenta, qualiter inter ipsa fidei primordia uberem à Domino profectum invenerint, prætermittendum non est. Igitur dum à patre nobili liberalibus literis imbutus fuisset, Arigio quondam Pontifici ab ipso genitore commendatus est. Sed bonæ indolis puer, nihil ibi utilitatis, aut disciplinæ spiritalis se agere dolens, cepit mente ac spiritu ad potiora tendere, & ad altiora anhelare: dedit ergo operam, ut, præpositis totius mundi phaleramentis, monachorum jungeretur cohorti. Clam itaque à sodalibus progressus, duobus pueris contentus, ad Linnenſe cœnobium venit. Quo in loco aliquamdiu degens, vitamque suam, quâ potuit innocentia, custodiens, cum cerneret monachos ejusdem cœnobii nequaquam regulari disciplinæ colla submittere velle, cepit anxio corde trutinare, quò potioris consilii aditus panderetur ei. Progressus ergo inde, ad B. Columbanum Luxovium venit: quem vir sanctus cum ingenii sagacis solertem esse cerneret, suo ministerio conjunxit, atque in omnibus divinis etuditionibus informare, & ad perfectum instruere cepit. Cumque B. Attala in omni religione jamjam perfectus ad unguem, egregiè ac strenuè post magistrum patremque suum Columbanum supradictum cœnobium regeret, & in omnem disciplinam regularis tenoris mentes fratrum provocaret, cepit contra eum antiqui hostis versutia lethiferum discordiæ viriis noxas iniecit laxare, excitans & instigans adversus eum aliquorum corda subditorum fratrum, qui mustitudo, ac sacræ religioni derogando, dicebant se nimiam austeritatem fervoris non posse ferre, & arduæ disciplinæ rigorem portare non valere. At ille, ut erat sacro semper animo divina moderamina gestans, pia fomenta præbere, & salutaris antidoti, quò sanies putrefacta amputaretur, potum dare statuens, tumentia corda mollire nitebatur: multis precibus exorans eos, ut se non relinquerent, sed ardui itineris callem fortiter tenerent: reminiscentes, quia sancti patres per mortificationem carnis & contemptum præsentis vitæ regna cœlorum possiderent. Tandem cum nihil se proficere cercheret, nec eos sanctorum patrum exemplis ad regularem distinctionem inſectere posset, finit eos pertinaces abire. Postquam ergo segregati sunt ab eo, alii eorum marinis sinibus recepti sunt, alii locum eremi ob libertatem habendam petierunt, & temeritatis intenti inibi positi, at rogantiæ suæ mox damna senserunt. Nam cum in eisdem locis morarentur, & virum Dei suis detractionibus læniarent, unus eorum, qui Roecolenus dicebatur, qui & jurgiorum incrementa ministraverat, subito icu febrim igneo accens⁹ inter pœnarum incendia clamare cepit, si, si valuisset, ad B. Attalam venire vellit, & admissi criminis damna penitentia medicamento lenire. Nec mora, vix hæc dicere licuit, statimque obmutuit, ac extremum halitum dimisit. At hi, qui aderant, videntes viri Dei injurias divina ultione vindicari, plurimi eorum ad virum Dei remeabant, suasque noxas confitentur, se in omnibus, si recipiantur, emendaturos pollicentes. Quos vir sanctus miro gaudio, ac si è luporum ore liberatas oves recepit, & suis in locis singulos eorum restituit. At verò alii, qui verecundia præveniente, vel arrogantia vitio maculati redire noluerunt, & datum penitentia locum contempserunt, diversis mortibus sunt direpti: ut manifestè daretur intelligi, socios eos fuisse ejus, ad excitanda contumacia incrementa, quem ultio divina percussit, ac propterea cum cæteris veniam non meruisse. Nam unus eorum, Theodemundus nomine, securi percussus interiit: alius, dum parvi fluminis alveum transmearet, irretitus poplitibus, per parvulam undam necatus est: tertius verò, qui Theodarius dicebatur, cum se

K 2

carinæ

BEDE
TOMUS
344
1171
1172